

Europees Forum van Vrijmetselaars
info@fefm.eu

Infoletter 67

De oprichting van een Europa van defensie en veiligheid is nu meer dan ooit nodig

Beste leden,

Voor de tweede keer sturen we jullie een infoletter opgesteld door een van onze leden. De Raad van Bestuur van het EFVM is van oordeel dat deze bedenkingen de moeite lonen om gedeeld te worden. Ze verbinden enkel de auteur.

Mocht je met de auteur van deze infoletter contact willen nemen, of ons jouw reactie op zijn standpunt willen bezorgen, dan kan dat via info@fefm.eu

De Raad van Bestuur van het EFVM

Inleiding

De recente aanslagen en de vluchtelingen- en migrantenstroom tonen aan dat de Europese regeerders, sinds het einde van de koude oorlog, te weinig aandacht geschonken hebben aan de eerste plicht van de staat: de bescherming van zijn burgers, zijn instellingen, zijn ondernemingen, zijn communicatiewegen en zijn land-, zee- en luchtruimgrenzen, en cyberspace.

Deze infoletter verklaart waarom een Europese verdediging vereist is om onze veiligheid te versterken en waarom een politiek Europa daar een voorwaarde toe is; verder wordt verklaard hoe de politieke Unie opnieuw in gang kan gebracht worden; en tenslotte wordt aangetoond dat onze waarden de enige zijn die Europa moreel kunnen versterken.

Ik denk in de eerste plaats aan de slachtoffers en verwanten van de aanslagen, aan de leden van de hulp- en veiligheidsdiensten, aan de burgers die hen geholpen

hebben. Door te helpen herhaling van gelijkaardige drama's te beletten, brengen we hen hulde. Daarom is het nodig Europa de nodige middelen te geven om onze bescherming te verzekeren, om volksverhuizingen te kunnen controleren, want de regeringen van de lidstaten, zelfs van Frankrijk, Het Verenigd Koninkrijk of Duitsland, zijn er niet toe in staat. Meerdere landsgrenzen werden gesloten, daar waar de Schengenzone één van de motoren is van de toename van ons welzijn. Vandaar een gevoel van onzekerheid die de economie en de tewerkstelling belast, en waarbij de wil om te verbruiken en te investeren verloren gaat en sparen aangemoedigd wordt. Erger nog, de huidige tekortkomingen stellen ons bloot aan nieuwe initiatieven van de terroristen.

Alle Europese landen, zelfs de drie reeds geciteerde, missen de nodige militaire en beveiligingsmogelijkheden bij gebrek aan mankracht en vereiste budgetten. De kleine lidstaten kunnen niet voor de nodige uitrusting zorgen om de terroristen te doen mislukken en de Europa omgevende landen te stabiliseren, enige manier om een einde te stellen aan de stroom van vluchtelingen, aan de migratiedrang van hen die uit de boot vallen van de mondialisering.

Sinds het einde van de koude oorlog zijn defensie en veiligheid niet langer een prioriteit voor onze regeringen, voor de media, voor de publieke opinie. Het is één zaak de voordelen van de internationale ontspanning op een redelijke manier te verdelen, het is een andere zaak de nationale veiligheidswerktuigen te ontmantelen ter wille van de budgettaire saneringen, zonder enige visie op de toekomst, zonder overleg met de geallieerden. Het zou nodig geweest zijn synergieën en schaalvergrotingen te zoeken, door hierin op Europees niveau te federaliseren met respect voor het subsidiariteitsprincipe¹. Om een antwoord te geven aan de tekortkomingen van de Europese regeringen, de EU en de NAVO, moeten nieuwe oplossingen gevonden worden tegenover het terrorisme, de slecht gecontroleerde migratiebewegingen, de destabilisatie van Noord-Afrika en de Sahel, de agressiviteit van Poetin en Erdogan. Alleen zo zullen de burgers in Europa, de openbare en private instellingen, de ondernemingen, de communicatiewegen en de cyberspace beveiligd kunnen worden, de landsgrenzen, de kusten en de vlieghavens gecontroleerd kunnen worden.

Waarom is een Europese defensie noodzakelijk?

Ze is dit om twee redenen: de verplichtingen van de internationale politiek, en de wil de efficiëntie van de Europese uitgaven voor defensie te verbeteren.

In 2013 telde de EU 503 miljoen inwoners, 7% van de wereldbevolking. Ze

---

¹ Theoretisch gefundeerd door Althusius (1557-1638) en later verfijnd door Montesquieu en Proudhon, bevestigt dit principe dat elk politiek probleem geregeld moet worden op het niveau waar het probleem zich voordoet.

genereerde 13.000 miljard euro BBP, wat overeenstemt met 18% van het globaal BBP van de wereld; ze realiseerde 20% van de internationale handel. Haar economische en commerciële macht verleent de EU verantwoordelijken die binnen de G20 vooral gedragen worden door Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Italië, en dit zonder rekening te houden met de 24 andere lidstaten, nochtans vertegenwoordigd door de voorzitter van Europese Commissie. Om de gelijkheid binnen de Unie te eerbiedigen, kan Europa geen *soft power* blijven die rekent op de goede wil van haar internationale partners. Zij stellen zich op in functie van de krachtsverhoudingen, de mogelijkheden van afschrikking, van dwang uit te oefenen en van defensie. Zonder gemeenschappelijke defensie kan Europa binnen de NAVO niet als gelijke met de USA onderhandelen. Het kan moeilijk invloed uitoefenen op de door Amerika, Rusland, China, Turkije, ... gevoerde politiek. Het kwetsende akkoord van 18 maart 2016 tussen de EU en Turkije is daar een gevolg van. Het beroep op de NAVO, in werkelijkheid op de USA, is voor 22 van de 28 lidstaten van de EU slechts een lapmiddel, maar er zijn situaties, of streken, waar de NAVO niet kan of wil tussenkomen, o.m. wegens de bezetting door Turkije van een deel van Cyprus. De NAVO is slechts een politiek-militaire structuur met een bevelketen, quasi zonder manschappen.

Wat de Amerikaanse soldaten betreft die in Europa gestationeerd zijn, zij waren met 300.000 op het einde van de koude oorlog, en met 67.000 in 2013, w.o. slechts 10.000 in operationele grondeenheden, de andere dienstdoend in een of andere staf, een lucht- of marinebasis, in depots, ziekenhuizen.

Alhoewel de Europese uitgaven voor defensie na de val van de muur van Berlijn met 66% verminderd werden, blijven ze enorm: 200 miljard euro per jaar. Ze worden evenwel grotendeels verspild: ze staan in voor slechts 6% van de militaire capaciteit van de Amerikaanse defensie met een budget van 600 miljard. Bij een gelijke efficiëntie zouden we 5,5 keer meer mogelijkheden moeten hebben. De 28 lidstaten van de Europese Unie hebben nog één en een half miljoen militairen, waarvan slechts 80.000 soldaten, ongeveer 5% van het totale effectief, meestal Fransen en legioensoldaten, kunnen ingezet worden voor openlucht operaties. Vele wapensystemen (tanks en gevechtsvliegtuigen en schepen) zijn niet operationeel bij gebrek aan correct onderhoud. Onze inlichtingsdiensten hebben moeilijkheden om onder elkaar te communiceren, zelfs wat het antiterrorisme betreft. De vaste onkosten (personeel, infrastructuur) absorberen het belangrijkste deel van het budget voor defensie, en wat rest voor het laten functioneren (vorming, training, onderhoud van de uitrusting), voor de hernieuwing van de uitrusting, voor de inlichtingen en de verdediging van digitale netwerken, is zeer onvoldoende. De onaangepaste oplossingen die aangewend worden door onze regeringen, nationale

en Europese, de vreselijke aftakeling van onze veiligheid, ze zijn overduidelijk.

Zoals de Eurobarometers² aangetoond hebben, zouden de Europese burgers/kiezers/ belastingbetalers meer efficiëntie wensen vanwege hun regeerders, meer gemeenschappelijke defensie, maar het *establishment* verzet er zich tegen. De voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, die nochtans in zijn legislatuurverklaring voor het Europees Parlement aangekondigd had "*we ervoor moeten zorgen dat Europa ook op het gebied van veiligheid en defensie sterker komt te staan*", kan zijn engagement niet waar maken.

Waarom is een heropleving van een politiek Europa de voorwaarde voor een Europese defensie?

Een politieke Unie is de *conditio sine qua non* van een Europese defensie, zoals de mislukking van het Europese Defensiegemeenschap (EDG)³ in 1954 aangetoond heeft. De "Europese defensie is de defensie van Europa door de Europeanen, voor de Europeanen. De Europese defensie is de mogelijkheid die we zouden hebben om - collectief - de bescherming te verzekeren van onze soevereiniteit, van onze grenzen, van onze bevolkingen en van onze belangen - in de veronderstelling dat ze gemeenschappelijk zijn. De defensie van Europa is de mogelijkheid tussen te komen - samen - om een internationale crisis de baas te kunnen."⁴

Toegegeven, sinds begin 2015 is de samenwerking in Europa verbeterd, maar ze blijft beperkt door een realiteit: in Europa functioneren de politiediensten, de inlichtingsdiensten, veiligheid en defensie, binnen door de nationale wetgevingen vastgelegde kaders, controleorganen en procedures. Zonder politieke Unie is een werkelijke integratie in deze materies onmogelijk. Het is daarom dat we méér Europa nodig hebben, niet minder Europa.

De weg naar de politieke Unie

De lidstaten van de Unie die het minst uit zijn op hun soevereiniteit, waaronder de BENELUX en de Baltische staten, zouden de promotoren moeten zijn van de politieke Unie door de Verenigde Staten van Europa op te richten. De onenigheden tussen de Atlantisch georiënteerde, de neutrale en de Europa gerichte lidstaten zijn belangrijk en oud; zij betreffen de graad van Europese integratie; het respectieve deel van de USA, de NAVO, de EU en de lidstaten in de defensie van Europa; het concept van de EU als macht. Al deze uiteenlopende standpunten hebben de

---

² De Eurobarometer opiniepeilingen worden sinds 1973 tweemaal per jaar georganiseerd door de Europese Commissie: zie <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/General/index>.

³ De EDG richtte een Europees leger op onder Amerikaans commando maar stelde de politieke Unie uit.

⁴ Verslag van 2013 van de Franse senatoren Jacques Gautier (UMP) en Daniel Reiner (PS)

«*Pour en finir avec l'Europe de la défense - vers une (authentique) défense européenne* » de 2013.

'Om een einde te stellen aan een Europa van de defensie - naar een waarachtige Europese defensie' van 2013.

ontwikkeling van een Europese defensie afgeremd, en sinds 2005 geblokkeerd.

In maart 2012 had ik de gelegenheid er Herman Van Rompuy, toenmalig voorzitter van de Europese Raad, op te wijzen dat de Raad sinds 2005 niet meer over de defensie gediscuteerd had. Dit had tot resultaat dat de Raad een actieplan voorzag in december 2013 en een nieuwe afspraak in juni 2015. Maar in juni jongstleden, stelde de Raad het onderzoek naar defensie- en veiligheidsproblemen uit tot de 2de helft van 2016.

Wat een tijdverlies, dat wegens gebrek aan voldoende mogelijkheden op gebied van defensie en inlichtingen, Europa zonder middelen laat tegenover het terrorisme, en onvoldoende in staat een antwoord te bieden op de dreigingen die aan onze grenzen en in cyberspace merkbaar zijn. Men moet dus zonder dralen de politieke en militaire integratie van Europa hernemen, met een kern van lidstaten die bereid zijn hun soevereiniteit te beperken en de Verenigde Staten van Europa zouden vormen. Het zijn België, Luxemburg, Nederland, de Baltische staten, en verder Slovaakije en Slovenië, en tenslotte Portugal en Griekenland. Een eerste kern zou de Verenigde Staten van Europa kunnen vormen, en nadien de "middelgrote machten", die menen meer soeverein te zijn dan de kleinere staten, opnemen.

De progressieve concretisering van een politiek Europa zou toelaten een Europese legermacht te vormen. Weliswaar is het moeilijk een Europese legermacht op te richten wanneer elke lidstaat een eigen politieke, militaire en strategische cultuur geërfd heeft, die reeds elf eeuwen lang, sinds het einde van Karel de Grote's keizerrijk, tijdens de opeenvolgende intra-Europese oorlogen gesmeed werd. De legermacht van de Verenigde Staten van Europa zullen de broederlijkheid van de wapens moeten cultiveren, die hen in staat zal stellen er de rekruten te integreren van waar ze ook komen, zonder hun wortels te verloochenen.

De veeltalige, multiculturele, multi-etnische, multireligieuze Verenigde Staten van Europa zouden hun morele kracht en een militaire doctrine en een eigen leidingstijl halen uit de waarden van Europa, opgenomen in artikel 1bis van het verdrag van Lissabon⁵.

Waarom zijn onze waarden de enige die Europa moreel kunnen versterken?

---

⁵ « *L'Union est fondée sur les valeurs de respect de la dignité humaine, de liberté, de démocratie, d'égalité, de l'État de droit, ainsi que de respect des droits de l'homme, y compris des droits des personnes appartenant à des minorités. Ces valeurs sont communes aux États membres dans une société caractérisée par le pluralisme, la non-discrimination, la tolérance, la justice, la solidarité et l'égalité entre les femmes et les hommes* ».

"De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Deze waarden, die in artikel I-2 zijn opgesomd, hebben de lidstaten gemeen. Bovendien worden de samenlevingen van de lidstaten gekenmerkt door pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van mannen en vrouwen."

De geciteerde Europese waarden kunnen samengevat worden in één woord: het humanisme, dat berust op verdraagzaamheid en de ethiek. Deze progressistische en universele waarden kunnen Europa hernieuwen, moreel versterken, want ze opwaarderen de geest van openheid en vrije ontdekking. Het pluralisme houdt de scheiding van kerk en staat in als filosofische overtuiging. Iedere Europeaan heeft recht op autonomie, waardigheid en respect vanwege de anderen; hij heeft ook plichten. Wat de Europese democratie betreft, ze is tezelfdertijd representatief en participatief.

Wat de participatie betreft, het gaat noch om de gebruikersbelangen noch om de religieuze of filosofische integrismen die tussen elkaar leden van onze samenleving kunnen verbinden, maar wel degelijk om secularisme, met een scheiding van gemeenschappen en staat, en waarbij de godsdienst tot de privésfeer behoort. Ze houdt in dat de burgers werken aan de vooruitgang, de welwillendheid betrachten en zelfs de onderlinge broederlijkheid, met verwerpen van geweld en bestrijden van barbaarsheid.

Het past rekening te houden met het door Max Weber vastgestelde fenomeen van ontgoocheling in de westerse wereld, dat twee gevolgen met zich meebrengt. Enerzijds zijn de godsdiensten niet langer overwegend in de publieke opinie. Anderzijds structureren de traditionele godsdiensten niet langer de maatschappij.⁶

Het is dus verkieselijk dat de militairen, zoals de andere burgers, metafysische vragen die ze zich legitiem stellen, binnen de privésfeer houden. Zoals Jean-Claude Juncker kan elk van ons in zichzelf zeggen: « *J'ai beaucoup d'amis musulmans, athées, chrétiens et jamais lorsque nous discutons des choses essentielles de la vie, je ne relève aucune différence entre les uns et les autres* »⁷ "Ik heb vele vrienden, moslims, atheïsten, christenen, en nooit als we over de essentiële zaken van het leven discussiëren, stel ik geen enkel verschil vast tussen de enen en de anderen."

Het past dus communitarisme, dat de verschillende metafysische concepten naast elkaar plaatst, te vervangen door neutraliteit.

Van het colloquium *Europa, land van humanisme*⁸ heb ik onthouden dat het 'Grieks mirakel' een "vrijzinnige spiritualiteit" heeft voortgebracht die noch naar de metafysica, noch naar een religieus geloof teruggrijpt, maar een zoeken en een

---

⁶ Onderhoud met de krant Le Soir van 24/4, p. 9.

⁷ Colloquium georganiseerd in 1997 door het Centre d'Action laïque ter gelegenheid van zijn twintig jaar oud. Zie Paul Danblon, Lambros Couloubaritsis (dir.) *Humanisme ou barbarie, actes du colloque Europe, Terre d'humanisme*, Bruxelles, Éditions Espace de libertés, 1997.

⁸ Deze betekenis kan een religieuze oorsprong hebben, en deze veronderstelling belet helemaal geen metafysische reflectie, bv. over wat er kan zijn vóór en na het menselijk leven.

definiëren van het goede leven, van het geslaagd leven, van de wijsheid. De wijze wordt sindsdien gedefinieerd als diegene die het goede leven bereikt, die zichzelf kan zijn, die de eindigheid van het leven aanvaardt, het verouderen en de dood. Hij kent zichzelf, neemt morele regels aan, een ethiek, ontwikkelt een wereldbeeld en geeft een zin aan zijn leven.⁹ Hij zoekt de waarheid. Hij slaagt erin de tegenstrijdigheden tussen de meningen over een gegeven onderwerp aan het licht te brengen en te overstijgen. Hij is in staat de angsten het hoofd te bieden, zowel psychische als sociale, en het huidige te beleven alsof het een de eeuwigheid is, zonder heimwee naar het verleden en zonder verwachtingen: hij doet het goede om het goede, en niet omwille van een hypothetische beloning.

Zo een wijsheid is geenszins tegenstrijdig met de verschillende metafysische overtuigingen, inbegrepen het materialisme,¹⁰ het agnosticisme en het atheïsme, maar wel complementair¹¹. Ze komt in de wereld van de filosofie overeen met de beoefening van de wetenschap.¹² Ze richt zich tot en eerbiedigt alle mensen, van alle overtuigingen, waarbij ieder individu in staat geacht wordt een eigen overtuiging te hebben over het goede.¹³

Conclusie

---

⁹ Niets belet de aanhangers van een materialistische filosofie spirituele onrust te hebben en hoge morele eisen te stellen.

¹⁰ De hoofdwaarden van het humanisme zijn ontstaan uit de confrontatie van de Grieks-Romeinse traditie met het jodisme, zonder de inbreng van de islam en van het boeddhisme te negeren: de vrijheid van uitdrukking, van denken en van geweten, de hoogste graden van de vrijheden van de mens; de immanentie die ervan uitgaat dat de geschiedenis de natuurlijke loop van de gebeurtenissen volgt, zonder uitwendige tussenkomst; de moraal van de vooruitgang, het zoeken naar het minste kwaad in plaats van naar het absolute goed; de rechten van de mens, de gelijkheid en de eerbied voor de waardigheid van de menselijke persoon; de verdraagzaamheid; de sociale bescherming; de creativiteit en de verantwoordelijkheid, die samen met de vrijheid, de voorwaarden vormen van democratie. Aan dit stelsel van waarden wordt een geheel van methoden gekoppeld: het vrij onderzoek, toegepast op alle domeinen van menselijke activiteiten; de wetenschappelijke of experimentele methode; de democratie als beheersvorm van de maatschappij; de technologie als toepassing van de wetenschap. Bij de fundering van de democratie vindt men principes zoals de gelijkheid van het recht, van waardigheid en van behandeling van alle burgers, de uitsluiting van elke vorm van racisme en xenofobie, de weigering van elke discriminatie op basis van sociale afkomst, of van behoren tot de ene of andere etnische of religieuze gemeenschap, en vanzelfsprekend de vrijheid, die tevens begrepen wordt als verantwoordelijkheid, vrij genot van alle rechten, bescherming tegen elke vorm van willekeur en uitbuiting, deelname aan het politieke leven. Zie Jean Marsia 'La spécificité de la fonction militaire', in André Flahaut, Luk Sanders, Hervé Broquet (ed.) *Citoyenneté. Pour devenir citoyen du monde* Brussel, Koninklijke Militaire School, syllabus LM 199/999-21, 2003, p. 3.

¹¹ Volgens Renan, geciteerd door Paul Robert, 'Abstraction' in *Dictionnaire*, op. cit., p. 8, « *Le principe essentiel de la science, c'est de faire abstraction du surnaturel* ». "Het essentieel principe van de wetenschap is abstractie te maken van het bovennatuurlijke." Hélié de Saint-Marc zei: « *Sous l'uniforme, je ne te demande ni ton nom ni ta religion... mais seulement quel est ton courage.* » "Onder het uniform vraag ik je noch je naam, noch jouw geloof..., maar alleen welk is jouw moed." Hélié de Saint-Marc, *Les sentinelles du soir*, Paris, Les Arènes, 1999, cité par Henri Bentégeat, 'Aimer l'armée, une passion à partager', Paris, Du Mesnil, 2012, 161 p., p. 140.

¹² Naar analogie met de politieke conceptie van rechtvaardigheid ontwikkeld door Rawls: individuen met conflictuele maar redelijke en door compromis verzoenbare meningen, bereiken een akkoord om de basisstructuren van de maatschappij te regelen. Zie John Rawls, *Libéralisme politique, trad. Catherine Audard*, Paris, PUF, 1995.

¹³ *Charles de Gaulle*, Persconferentie in het Hôtel Continental, 25/2/1953.

Opdat er een Europees leger zou zijn, d.w.z. een leger van Europa, moet er eerst Europa zijn, als politieke, economische, financiële, administratieve en vooral als morele entiteit.

Elke generatie moet strijd leveren tegen het obscurantisme, de haat en de discriminaties, want als de *kennis* opgedaan wordt door het onderwijs, wordt de *ervaring* enkel overgezet door een proces van initiatie. De herinnering aan de Weerstand draagt vandaag bij tot het samen-leven, daarbij onze verschillen tonend, maar zonder ons tegenover elkaar op te zetten, ons daarbij verrijkend.

De regeringen zijn sinds 1950 niet in staat gebleken de Verenigde Staten van Europa op te richten. Een publieke opiniebeweging is daarom nodig om hen ertoe te dwingen, want Europa moet de gemeenschappelijke toekomst opnemen die de lidstaten van de EU gekozen hebben, om de Europese waarden te bevorderen, onze belangen te verdedigen en de toekomst van de Europeanen te garanderen, en dus er de nodige middelen, o.m. militaire, voor toe te kennen.

In het licht van het falen van de politici, moeten de burgers, de ondernemingen, de groeperingen en verenigingen weerstand bieden, gisteren tegen de totalitarismes, vandaag tegen bewegingen zoals Isis, tegen integrismen, autocraten en criminelen die onze manier van leven in gevaar brengen. Het is daarom dat we een politieke eenheid van Europa en van de Europese defensie moeten bevorderen, waarbij de eerste een noodzakelijke voorwaarde is voor het tweede.

Hun defensiemogelijkheden zouden de Verenigde Staten van Europa dan meer en meer een plaats geven in de internationale relaties in overeenstemming met hun economische macht en met onze beschaving. Zo niet zullen de communautaire verworvenheden afbrokkelen: bij elke economische crisis zullen de publieke opinies zich meer en meer op zichzelf terugtrekken, terwijl het protectionisme de economische problemen enkel doet toenemen, het nationalisme doet aanwakkeren en de oorlogen in Europa weer op gang doet brengen.

*****